

Bevezetés

Jelen elemzés az országos bírósági ügyforgalom 2011. évi alakulását, illetve a 2010. évhez viszonyított változásokat tárgyalja.

Az **első rész** röviden összefoglalja a főbb jellemzőket és egy általános képet nyújt az ország, illetve a bírósági szintek helyzetéről. Az **elemzés második része** – amely a fő számokat összefoglaló táblázatot követi – részletesen tárgyalja az ügymennyiség alakulását, bírósági szintekre és ezen belül ügyszakokra lebontva, feltüntetve az egyes bírósági szintek munkaterhének alakulását.

A bíróságokon feldolgozásra váró ügymennyiség egyfelől a *megelőző időszakraól folyamatban maradt*, másrészt a vizsgált időintervallumban *beérkezett* ügyekből tevődik össze – ezt hívjuk együttesen *munkatehernek*. Amennyit ezen ügyekből nem *fejeznek be* a vizsgált időszak alatt, az *folyamatban marad* az időszak végén.

Kifejezetten fontos – és a média által gyakran említésre kerülő – szempont még az *időszerűség* kérdése: az egyes bírósági szinteken, adott ügyszakot tekintve, igen eltérő egy még folyamatban lévő per várható *befejezési időtartama* (és természetesen ez az érték az egyes megyékben is számottevően különbözik).

A bírósági ügyforgalmat több tényező alakítja: jogszabályváltozások, új pertípusok bevezetése, esetleges számbavételi változások, a gyűjtött adatok bővítése, stb.

Az elemzés megértéséhez szükséges **fogalmak** definíciója a kiadvány végén található. (Fogalomtár)

A 2011. évi ügyforgalmi adatokat tartalmazó **táblázatok** az elemzések után találhatóak. (A bírósági ügyforgalom 2011. évi főbb adatai)

Az elemzésben szereplő ügyforgalmi adatokat érintő, illetve a 2012-ben hatályba lépett, vagy a közeljövőben hatályba lépő, az elemzéshez kapcsolódó **jogszabályváltozások** listája a következő oldalon található.

Jelen elemzést érintő jogszabály-változások:

➤ 2010. évi LXXXVI. törvény
(2010. VIII. 19-én lépett hatályba):➤ 2011. évi L. törvény
(2011. V. 21-én lépett hatályba):➤ 2011. évi CLIII. törvény
(2011. XII. 1-jén lépett hatályba): | | kibővítették az elzárással is
sújtható szabálysértések körét |
|---|--|---|
-
- **2009. évi L. törvény** (2010. I. 1-jén lépett hatályba): a fizetési meghagyásokat közjegyzői hatáskörbe utalta
 - **2010. évi CLXXXIII. törvény** (2011. III. 1-jén lépett hatályba): a vagyoni jogi perek esetében felemelte a megyei bírósági ötmillió Ft összegű pertárgyérték-határt tízmillió Ft-ra
 - **2010. évi CLXXXIV. törvény** (2011. III. 1-jén lépett hatályba): Zala megyét a Győri Ítéltábla helyett a Pécsi Ítéltábla illetékességi területére helyezte át
 - **2011. évi LXXXIX. törvény** (2011. VII. 13-án lépett hatályba): kiemelt jelentőségű ügyek bevezetése

Jelen elemzést még nem érintő, de 2012-ben már hatályba lépett, vagy a közeljövőben hatályba lépő jogszabályváltozások:

- **2011. évi CLXI. törvény** (2012. III. 16-án lépett hatályba): rendelkezik a közigazgatási és munkaügyi bíróságok felállításáról, melyek működésüket 2013. január 1-jén kezdik meg
- **2012. évi II. törvény** (2012. IV. 15-én lépett hatályba): a tulajdon elleni szabálysértések esetében (177. §) az értékhatárt húszezer Ft-ról felemelte ötvenezer Ft-ra

A bírósági ügyforgalom 2011. évi főbb jellemzői

Ebben a rövid, összefoglaló jellegű elemzésben az alábbi **témakörök** kerülnek tárgyalásra:

1. Ügyérkezés
2. Az ügyérkezés bírósági szintenkénti megoszlása
3. Ügyérkezés alakulása bírósági szintenként
4. Perek az ügyérkezésen belül
5. Peres érkezés bírósági szintenkénti megoszlása
6. Ügybefejezés
7. Perek az ügybefejezésen belül
8. Ügyhátralék
9. Az ügyhátralék bírósági szintenkénti megoszlása
10. Perek az ügyhátralékon belül
11. A főváros és Pest megye ügyhátraléka
12. Éven túli perek az ügyhátralékon belül; a főváros és Pest megye részesedése

1. Ügyérkezés

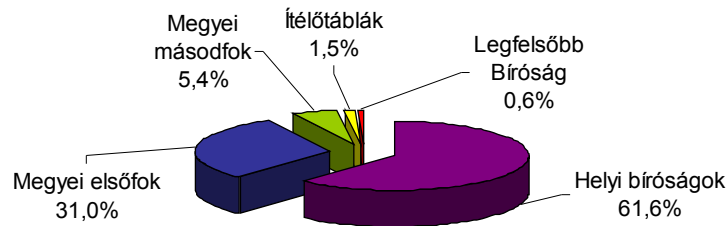
A 2011. év során összességében az elmúlt évhez képest **ötödével kevesebb, 1 109 ezer ügy** érkezett a bíróságokra. A nagyarányú mérséklődést az a jogszabályváltozás okozta, amely a fizetési meghagyások intézését 2010. június 1-jétől döntően közjegyzői hatáskörbe utalta. Azaz a csökkenés a tárgyév (2011) és a megelőző év első öt hónapjának ügyforgalma közötti különbségből adódik. (A fizetési meghagyásokat figyelmen kívül hagyva összesen 4,1 százalékkal több, ezen belül a helyi bíróságokon minimálisan kevesebb ügy érkezett, mint 2010-ben.)

2. Az ügyérkezés bírósági szintenkénti megoszlása

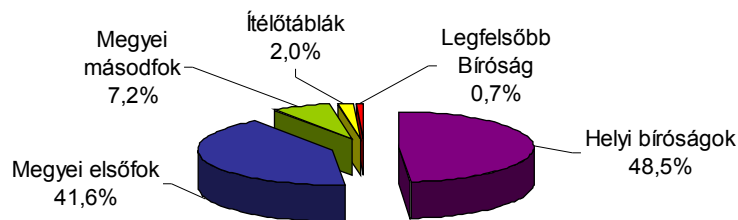
A jogszabályváltozás következtében a **teljes ügyérkezés bírósági szintenkénti megoszlása jelentősen módosult** 2010-hez képest, amiben a fenti – mértékében meghatározó – jogszabályváltozás mellett a Pp. 2011. március 1-jétől hatályos módosítása (a megyei elsőfok tekintetében a fizetési meghagyásokhoz képest ellentétes hatással, bár kisebb mértékben) is szerepet játszott. Ennek értelmében a megyei bíróságok hatásköre úgy módosult, hogy a vagyoni jogi perek esetében a pertárgy értékhatárát – 2003. július 1. után – ismét felemelték 5-ről 10 millió Ft-ra. Ennek megyei első fokú ügyforgalmat mérséklő hatása az érkezésnél, a befejezésnél és a hátraléknál egyaránt kimutatható.

A helyi bíróságok részesedése a teljes ügyérkezésből 62-ről 49 százalékra (már az első félév során is az ügyek kevesebb, mint fele érkezett ide), a megyei elsőfoké 31-ről 42 százalékra változott (2011 1. félév: 40 százalék):

**A teljes ügyérkezés megoszlása bírósági szintenként,
2010. év**

**A teljes ügyérkezés megoszlása bírósági szintenként,
2011. év**

3. Ügyérkezés alakulása bírósági szintenként

A helyi bíróságokon összesen 37 százalékos mérséklődés történt (538 ezer ügy érkezett), a már említett, 2010. I. félévében az ügyszám több mint felét kitevő fizetési meghagyások csaknem teljes visszaesése miatt (2010. I. félév: 304 722, 2010. II. félév: 6 549, 2011. I. félév: 1 729, 2011. II. félév: 443). Ezzel szemben a **szabálysértések** száma – 2010-hez hasonlóan, és a korábbi évekkal ellentétben – emelkedett, összesen több mint egytizedével. (A szabálysértési ügyekkel kapcsolatban meg kell említeni a 2011. május 21-étől, illetve 2011. december 1-étől hatályos **jogszabály-változásokat**, melyek kibővítették az elzárással is sújtható szabálysértések körét.)

A Legfelsőbb Bíróságon szinten maradt az érkezés, míg a többi bírósági szinten – ahogy 2010-ben is – növekedés következett be: megyei elsőfokon 7,2 (ezen belül a felszámolásoknál 6,5, az érdemi cégügyeknél pedig 14 százalékkal); megyei másodfokon 5,4, az ítéletáblákon pedig 7,2 százalékkal.

4. Perek az ügyérkezéson belül

A peres ügyforgalom mindhárom szegmensében kimutatható az a (Legfelsőbb Bíróság által kezdeményezett) **számbavétel módosulására** visszavezethető változás, amely a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárásain belül külön-külön vizsgálja – ahol lehet – a peres és nemperes ügyforgalmat. A Legfelsőbb Bíróság 2010. évi felülvizsgálati

ügyforgalmát a 2011. évi arányok alapján peres és nemperes részre bontva (azaz az adatok összehasonlíthatóságát biztosítva) és azt ilyen módon a 2011. évi adattal összemérve azt tapasztalhatjuk, hogy az **érkező peres ügyek száma országosan (470 ezer) lényegében nem változott.** (A teljesség kedvéért megjegyezzük, hogy a 2010. évi adat a Legfelsőbb Bíróság peres felülvizsgálati eljárásai mellett a Fővárosi Ítéltábla – jóval kisebb nagyságrendet képviselő – első fokú közigazgatási peres ügyeit sem tartalmazta.)

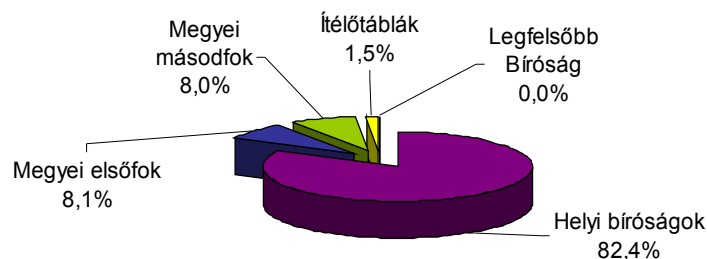
A perek a **teljes ügyérkezés 42 százalékát tették ki** (2010-ben: 33 százalék), ami jelentősen **megaladja az elmúlt nyolc év csúcsertékét.** (2004-es adat, 34 százalék) A peres és nemperes ügyek arányának változása ugyancsak a fizetési meghagyásokat érintő jogszabály-változásra vezethető vissza. (Az utolsó olyan évben, 2009-ben, amikor az ilyen ügyek még teljes egészében bírósági hatáskörben voltak, ez 584 ezres érkezést jelentett.)

5. Peres érkezés bírósági szintenkénti megoszlása

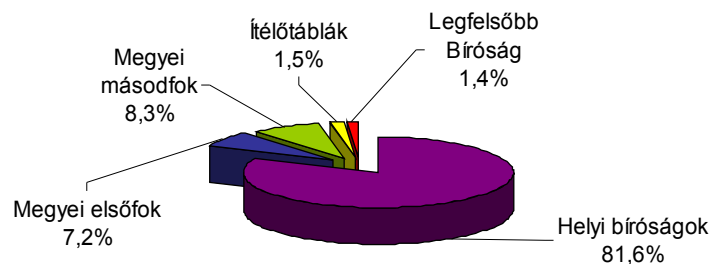
A perérkezés a helyi bíróságokon szinten maradt, megyei elsőfokon tizedével mérséklődött, míg megyei másodfokon 5,9, az ítéltáblákon – az első fokú közigazgatási perek nélkül – 4,0, a Legfelsőbb Bíróságon pedig – a peres felülvizsgálati eljárások nélkül – 5,6 százalékkal több lett.

A peres ügyérkezés **bírósági szintenkénti megoszlása** (a peres felülvizsgálati eljárásokkal és a Fővárosi Ítéltábla 17 első fokú közigazgatási pereivel együtt) kis mértékben változott 2010-hez képest (ami utóbbi két perajtát még nem tartalmazta):

**A peres ügyérkezés megoszlása bírósági szintenként,
2010. év**

**A peres ügyérkezés megoszlása bírósági szintenként,
2011. év**

6. Ügybefejezés

A teljes **befejezésszám**, követve az érkezést, szintén **csökkent 22 százalékkal** a 2010-es értékhez képest: összesen **1 132 ezer ügyben hoztak határozatot**. Szintén az érkezésszámhoz hasonlóan, a helyi bíróságokat kivéve – ahol 39 százalékkal kevesebb befejezés volt – minden bírósági szinten több ügyet fejeztek be, mint egy évvel korábban.

7. Perek az ügybefejezésen belül

Összesen 3,5 százalékkal több, **476 ezer** volt a **peres ügyben hozott határozat** a Legfelsőbb Bíróság peres felülvizsgálati eljárásai nélkül (azzal együtt pedig 483 ezer).

A peres ügybefejezés **bírósági szintenkénti megoszlása** az érkezésekéhez hasonlóan alakult, és ahogyan ott is, csupán kis mértékben változott 2010-hez képest.

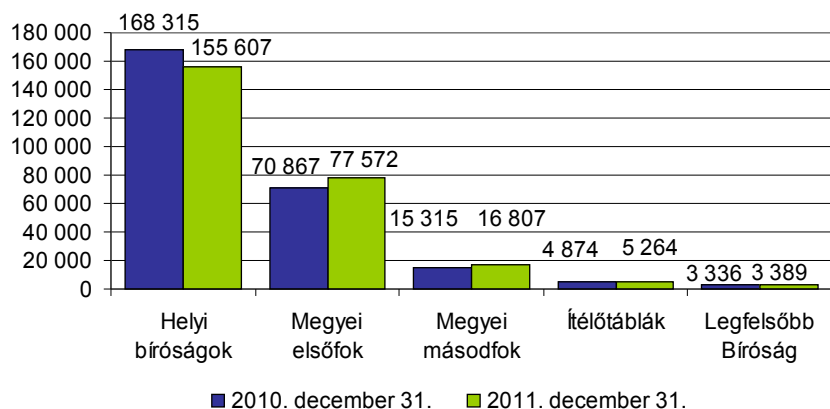
Ezen **perek döntő hányada, 88 százaléka változatlanul éven belül befejeződött** a bíróságra érkezéstől számított eljárési időtartam alapján. A perek **átlagos befejezési időtartama** a helyi bíróságokon a munkaügyi, megyei másodfokon a büntető, az ítéltáblák esetében pedig szintén a büntető pereknél (katonáival együtt) nőtt számottevően. Megyei elsőfokon a büntető pereknél, ahogy 2010-ben is, meghaladta a 12 hónapot. A helyi bíróságok gazdasági pereinek esetében viszont 7,6-ról 7,0 hónapra csökkent.

8. Ügyhátralék

A teljes éves befejezésszám kissé több volt az érkezéseknél, így 2011. december végén a **folyamatban maradt ügyek száma mérséklődött**: az év elejénél 1,5, míg a 2009. végi értéknél 17 százalékkal lett kevesebb; 259 ezer volt.

Az **ügyhátralék csökkenés a helyi bíróságokon realizálódott**, itt az előző év végéhez képest 7,6 százalékkal lett kevesebb a hátralék (ezen belül a nemperes eljárásoknál 20, míg a pereseknél 6,8 százalékkal). A megyei elsőfokú bíróságok nemperes ügyei esetén a csőd- és felszámolási ügyeknél 13 százalékos volt a növekedés; a többi nemperes ügynél (érdemi cégügyek nélkül) 3,3 százalékkal csökkent az ügyhátralék, a pereseknél pedig (az érkezésnél már említett hatáskörváltozás miatt) 12 százalékkal mérséklődött – így összesen egytizedével több ügy maradt folyamatban. Megyei másodfokon 9,7, az ítéltáblákon 8,0, míg a Legfelsőbb Bíróságon 1,6 százalékos emelkedés történt.

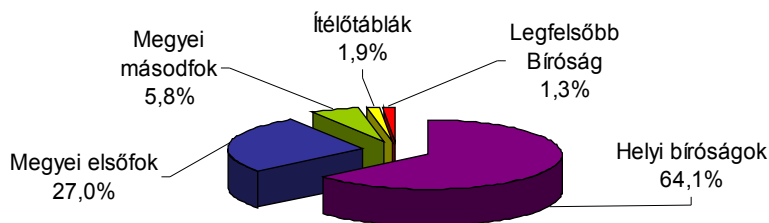
**Az ügyhátralék változása bírósági szintenként,
2010. december 31. százalékában**

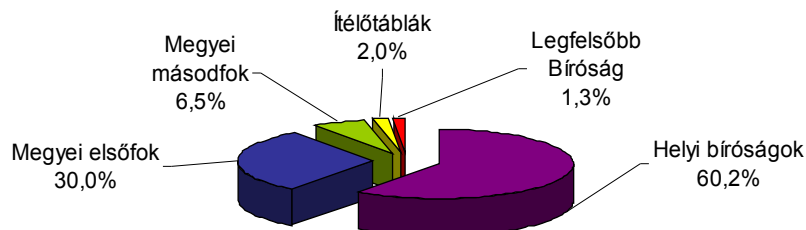
9. Az ügghátralék bírósági szintenkénti megoszlása

A folyamatban maradt ügyek számának ezen változásai a **teljes ügghátralék bírósági szintenkénti megoszlásának módosulását** eredményezték: csökkent a helyi bíróságok részesedése, a többi szinté pedig nőtt.

A teljes ügghátralék megoszlása bírósági szintenként,
2010. december 31.

A teljes ügghátralék megoszlása bírósági szintenként,
2011. december 31.

10. Perek az ügghátralékon belül

Az év végén, a Legfelsőbb Bíróság peres felülvizsgálati eljárásain kívül, **187 ezer per maradt folyamatban** (azzal együtt 190 ezer), a **2010 végénél 6,4 százalékkal kevesebb**. Megyei másodfokon és az ítéltábláknál nőtt, a többi szinten mérséklődött a perhátralék.

11. A főváros és Pest megye ügghátraléka

A megyei bíróságok **ügghátralékának területi koncentrációja kissé mérséklődött**. A főváros részesedése csökkent, míg Pest megyében mind a helyi bíróságokon, mind megyei másodfokon nőtt. Összességében a **főváros** az országos hátralék 34, **Pest megye** pedig 12 százalékát koncentrálja (2010: 35 és 12 százalék).

12. Éven túli perek az ügghátralékon belül; a főváros és Pest megye részesedése

A peres hátralékon belül **az egy évnél régebben érkezettek száma** (38 ezer) **4,8 százalékkal kevesebb volt**, mint 2010-ben (ezen belül az 1-2 év közöttieké 2,1, a 2-3 év közöttieké 12, a 3 éven túliaké pedig 6,6 százalékkal), **aránya** 20 százalék alatt maradt.

A **3 éven túl** folyamatban maradt ügyek 22 százaléka (1 197) **Pest megyében**, 54 százaléka (2 955) pedig a **fővárosban** volt. (2010-ben ez csaknem ugyanennyi: 23, illetve 55 százalék volt)

Az ilyen perek 65 százalékát bonyolító helyi bíróságokon az ilyen hátralék mennyisége 11 százalékkal (434 perrel) mérséklődött; ezen belül a fővárosban 277, Pest megyében pedig 144 ilyen üggyel lett kevesebb. A 3 évnél régebbi perek egyharmadával rendelkező megyei elsőfokon kis mértékben, 2,4 százalékkal emelkedett a hátralék. Ahogy 2010-ben is, a fővárosnál a polgári és a közigazgatási, Pest megye esetében pedig a polgári és a gazdasági pereknél emelkedett az ilyen ügyek mennyisége.